

UMELECKÁ ZÁHRADA

Prípadová štúdia

Organizácia: Divadlo Pôtoň, n.o., 93503 Bátovce 358,
IČO 37971361, DIČ 2022352827

Názov projektu: Umelecká záhrada (záverečná správa)

Číslo projektu: 23/2010

Vedúci projektu: Michal Somoš

Obdobie: január – december 2010

Výška finančnej podpory: 5 000 EUR

Dátum schválenia projektu: 15.10. 2009

Obsah

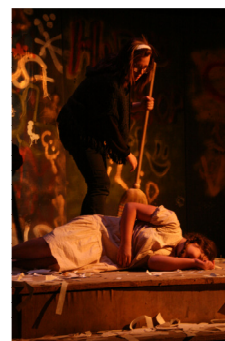
Základné informácie	3
KTO SME <i>alebo</i> základné informácie o organizácii	3
KDE PÔSOBÍME <i>alebo</i> základné všeobecné informácie o lokalite	3
ČO CHCEME <i>alebo</i> krátka charakteristika projektu/anotácia	4
Faktografická / popisná časť	5
Situácia pred realizáciou projektu	5
Plánované ciele projektu	5
Harmonogram kľúčových aktivít s dôrazom na použitú metodiku	6
Ludia v Umeleckej záhrade	9
Spolupráca s architektom, médiami, samosprávou	11
Rámcový rozpočet	12
Hodnotiaca časť: dopady, zisky, poučenia	13
Dosiahnuté výsledky	13
Čo fungovalo	14
Čo nefungovalo	14
Čo bolo treba zmeniť	15
Záverečné posolstvo	15
Prílohy	17

1. Základné informácie

KTO SME *alebo* základné informácie o organizácii

Divadlo Pôtoň je nezisková organizácia pôsobiaca primárne v oblasti autorskej divadelnej tvorby. Je začlenená do štruktúry nezávislých profesionálnych divadiel na Slovensku od roku 2006. Pôvodná organizácia, občianske združenie Pôtoň, vzniklo v roku 2000 v Leviciach. Naša vízia a ambície presahujú tradičný model divadelnej inštitúcie a aktivity sa popri tvorbe a uvádzaní inscenácií zameriavajú na:

- vzdelávanie tvorcov a publika v oblasti scénického umenia (workshopy pre profesionálov, učiteľov a stredoškolákov; cyklické tvorivé programy pre mladých ľudí),
- podporu súčasnej slovenskej aj zahraničnej divadelnej tvorby (poskytovanie nášho priestoru na tvorbu iným zoskupeniam),
- rozvoj komunity v ktorej pôsobíme, hlavne rozvíjaním aktívneho občianstva a participácie na veciach spoločného záujmu, organizovaním spoločných aktivít s inými organizáciami a skupinami v komunite.

Dievčatko so zápalkami, predstavenie bátovcových školákov v Divadle Pôtoň

Dôležitú úlohu zohráva pri týchto aktivitách priestor, ktorý sa nám podarilo získať v roku 2008 do dlhodobého prenájmu. Ide o budovu kultúrneho domu v Bátovciach, ktorá bola predtým len málo využívaná. Jej postupné znovuoživovanie skupinou mladých prišielcov (narastajúci počet aktivít) na jednej strane, a skutočnosť, že budova naďalej zostáva obecnou a verejnou na strane druhej, vytvára priaznivú situáciu pre celkový rozvoj obce, možností vyžitia a predovšetkým aktívneho prístupu jej obyvateľov k veciam verejným.

KDE PÔSOBÍME *alebo* základné všeobecné informácie o lokalite

Informácie o obci:

Obec Bátovce leží v okrese Levice v Nitrianskom kraji, na rozhraní Tekova a Hontu. V súčasnosti s počtom obyvateľov 1092 patrí medzi stredne veľké obce. V obci je dobrá občianska vybavenosť zahŕňajúca materskú a základnú školu, zdravotné stredisko, 3 predajne potravín, 2 predajne zmiešaného tovaru, knižnica, spoločenský priestor Gazdovský dvor, kultúrny dom (v dlhodobom prenájme Divadla Pôtoň). Z technického hľadiska je v obci verejný vodovod, verejná kanalizácia, kanalizačná sieť pripojená na ČOV, rozvodná sieť plynu. Centrum obce je súčasťou pamiatkovej zóny. Nachádza sa tu gotický rímskokatolícky kostol zo 14. storočia, evanjelický tolerančný kostol z r. 1790, z 19. storočia sa v obci zachovalo niekoľko murovaných domov ľudovej architektúry.

Informácie o vybranom verejnom priestranstve:

Predmetom projektu Umelecká záhrada je pozemok s celkovou výmerou 3987 m². Ide o dve parcely, nachádzajúce sa v bezprostrednom okolí budovy kultúrneho domu, ktoré dostalo Divadlo Pôtoň do dlhodobého prenájmu od obce Bátovce. Celý areál je situovaný na okraj obce, medzi zástavbou rodinných a bytových domov (z nich časť je využívaná chalupármi). Zároveň je však od centra obce vzdialený iba 700 metrov. Priestranstvo pretína účelová asfaltová komunikácia (príjazd k ČOV) a je pokryté pôvodným trávnatým porastom a čiastočne stromami. Nerovný terén najčastejšie navštevujú majitelia psov z okolitých bytových domov, ktorí ho využívajú ako výbeh pre svojich miláčikov. Areál kultúrneho domu je obľúbeným miestom aj pre prechádzky niektorých obyvateľov, je dostupný širokej verejnosti (nie je ohradený), je relatívne blízko obyvateľom zo všetkých častí obce a jeho okolie je pokojné a tiché.

obhliadka terénu – plánovacie stretnutie

ČO CHCEME *alebo* krátka charakteristika projektu/anotácia

Hlavnou myšlienkou projektu Umelecká záhrada je vytvorenie miesta pre spoločné stretávanie, športové vyžitie a kultúrne aktivity mladých ľudí z Bátoviec, ale aj pre ďalšie skupiny obyvateľov. Projekt sa priestorovo vzťahuje na verejne dostupný areál kultúrneho domu v Bátovciach, ktorý má Divadlo Pôtoň v dlhodobom prenájme od roku 2008. Zámerom projektu je revitalizácia zanedbaného priestranstva a jeho následné pretvorenie na relaxačno – zábavno – kultúrnu zónu pre rôzne vekové skupiny s využitím zásad participatívneho plánovania verejného priestoru. Zapojením mladých ľudí pri zveľaďovaní plochy, kultivácii zelene, úpravách terénu, osadzovaní prvkov drobnej architektúry či do iných pridružených činností má projekt ambíciu vytvoriť miesto, ktoré bude komunita akceptovať, vyhľadávať, dobre sa v ňom cítiť a chrániť ho pred poškodením. Na druhej strane vznikne otvorený a bezpečný priestor pre realizáciu vlastných tvorivých aktivít mladých ľudí. V užitočnej fáze bude priestor slúžiť na stretávanie, oddych, zábavu aj realizáciu kultúrnych podujatí.

2. Faktografická / popisná časť

Situácia pred realizáciou projektu

Keď sme v roku 2008 získali pre našu prácu priestory kultúrneho domu v pokojnom, príjemnom a zelenom prostredí na okraji obce, uvedomili sme si potenciál, ktorý predstavuje okolie budovy. Začali sme uvažovať o spôsoboch, akými by sa dal upraviť verejný priestor, dostupný všetkým obyvateľom obce, ako ho skultivovať s pomocou a v prospech komunity, aj preto, že je pre nás „prišielcov“ dôležité byť skutočne užitoční pre samotnú obec

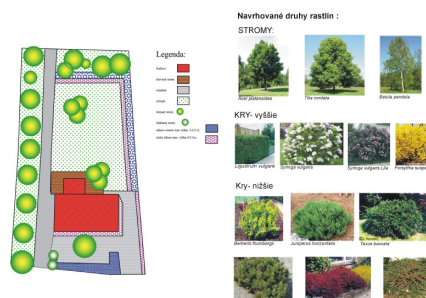

Pohľad na prednú časť záhrady, 2009

a jej obyvateľov. Ide o ucelený areál, ktorý je z dvoch strán uzavretý porastom stromov / kríkov.

Je obľúbeným miestom pre prechádzky niektorých obyvateľov a pre svoje príjemné a tiché prostredie spĺňa predpoklady pre vytvorenie oddychovej zóny pre mladých ľudí, mamičky s deťmi a starších obyvateľov, ako aj pre návštevníkov obce. Prvé plány na úpravy priestoru od záhradnej architektky sme dostali už v roku 2009, no realizáciu sme odložili. Najmä preto, že našu pozornosť potrebovala samotná budova a jej nevyhnutné opravy.

Návrh riešenia vegetačných prvkov, kultúrneho domu v obci Bátovce

Prvý návrh úprav záhrady, 2009

Podpora z programu Nadácie Ekopolis – PrieStory nám poskytla priestor a návod na to, ako využiť potenciál, ktorý ponúka nevyužívané verejné priestranstvo v okolí kultúrneho domu, a premeniť ho na relaxačno – zábavno – kultúrnu zónu pre rôzne vekové skupiny.

Plánované ciele projektu

Pred realizáciou projektu sme si stanovili dva hlavné ciele: (1) aktivizovať obyvateľov Bátoviec a bezprostredného okolia tak, že spoločne s realizačným tímom Divadla Pôtoň si vytvoria verejný priestor pre realizáciu svojich voľnočasových aktivít a (2) rozvíjať komunitný život v obci zapojením miestnych obyvateľov do plánovacej aj realizačnej fázy projektu a tým podporovať vzájomnú spolupatričnosť obyvateľov. Plánovanými aktivitami projektu Umelecká záhrada sme chceli dosiahnuť viacero zmien:

- Zmena vnímania Divadla Pôtoň, jeho aktivít a členov ako súčasť verejného života v Bátovciach. Divadlo Pôtoň by sa vďaka tomuto projektu malo stať partnerom miestnych obyvateľov pri napĺňaní ich kultúrnych, sociálnych a umeleckých potrieb.
- Zmena samotného miesta – okolia Divadla Pôtoň v Bátovciach. Zanedbaná záhrada by sa mala vďaka projektu premeniť na verejnú oddychovú a kultúrnu zónu s multigeneračnými funkciami, s prvkami záhradnej architektúry, obnovenou a upravenou vegetáciou.
- Zmena kvality sociálneho a kultúrneho života obyvateľov Bátoviec. Projekt prinesie iný rozmer stretávania a spoločného trávenia voľného času vo verejnom priestore. Vďaka kultúrnym a komunitným aktivitám obohatí život mladých ľudí aj iných skupín, ktorí teraz nemajú vhodné priestory pre svoje oddychové aktivity. Okrem toho prinesie záhrada príležitosti pre prezentáciu tvorby mladých umelcov, ktorí pôsobia v Bátovciach a okolí.
- Zmena postojov ľudí k verejnému priestoru ako takému, spoznanie rôznych dimenzií verejného priestoru (fyzická, sociálna, mentálna, politická). Projekt by mal narušiť tradičný úzus o tom, že verejný priestor nepatrí nikomu a podporiť nové vnímanie verejného miesta ako niečoho, čo patrí všetkým a čo majú všetci možnosť využívať a ovplyvňovať.

Stretnutie projektového tímu

Harmonogram kľúčových aktivít s dôrazom na použitú metodiku

Hlavné aktivity projektu možno rozdeliť do troch fáz: **plánovacej** (plánovacie stretnutie), **realizačnej** (verejné brigády spojené s úpravami terénu, tvorba detského ihriska a lanového parku, osádzanie ďalších architektonických prvkov v záhrade) a **úžitkovej fázy** (Otvorenie detského ihriska a lanového parku). Kľúčovým aktivitám predchádzalo množstvo podporných činností, ktoré sú v časovom slede zhrnuté v nasledovnej tabuľke:

Dátum	aktivity /výstupy	výsledky
8.1. 2010	úvodné stretnutie projektového tímu	- projektový tím tvoria: Michal Somoš (manažér divadla), Veronika Mezeiová (produkčná), Elena Maťová (Bátovčanka, dobrovoľníčka), Igor Gašpar (Bátovčan, pracovník s mládežou), Oľga Leštáková (Bátovčanka, zástupkyňa miestnej ZŠ) - zoznámenie sa s architektkou Jankou Štekláčovou - naplánovanie projektových aktivít vrátane najbližších potrebných činností: realizácia ankety v termíne január/február - rozdelenie úloh spojených s prípravnou fázou projektu (zostavenie anketového lístka, distribúcia, výroba zberných schránok, vytvorenie slepej mapy – ako súčasť ankety)
21. - 23.1.	tréning pre grantistov, Senec	- zúčastnili sa : Veronika Mezeiová, Michal Somoš, Jana Štekláčová

29.1.	stretnutie projektového tímu	- report z tréningu pre grantistov - tvorba podrobného harmonogramu aktivít, ktoré je potrebné zrealizovať pred plánovacím stretnutím a prerozdelenie jednotlivých úloh medzi zodpovedné osoby
21.1.-8.2.	realizácia ankety o predstavách a možnostiach využitia verejného priestranstva v okolí Divadla Pôtoň	- tlač ankety v náklade 600 ks, distribúcia do všetkých poštových schránok v Bátovciach a v Jalakšovej (časť Bátoviec) prostredníctvom miestnych dobrovoľníkov (žiacov ZŠ a SŠ), správa o realizácii ankety je vyhlásená v miestnom rozhlasu a plagát oznamujúci realizáciu ankety visí na 4 zberných miestach v obci (OcÚ, Pekáreň, Dom služieb a Divadlo Pôtoň) - osobitne je anketa distribuovaná do miestnej ZŠ, kde ju žiaci sami vyhodnotili - výsledok: 121 vyplnených ankiet - správa o výsledkoch ankety je uverejnená v programovom bulletinu Divadla Pôtoň na mesiac marec, oznam o výsledkoch ankety (plagát) visí na všetkých zberných miestach
5.2.	vyhlásenie súťaže detských prác	- Divadlo Pôtoň v spolupráci s ZŠ a MŠ v Bátovciach vyhlásili súťaž detských kresieb „Ako si predstavujem Umeleckú záhradu“, zúčastnili sa jej žiaci materskej školy, prvého aj druhého stupňa ZŠ, súťaž bola vyhodnotená na plánovacom stretnutí 13.3. v troch kategóriách.
12.2.	stretnutie projektového tímu	- tvorba pracovného harmonogramu plánovacieho stretnutia (PS) a textu pozvánky na PS - grafický dizajn pozvánky pripraví Michal Ditte - pozvánky na PS v náklade 600 ks sú distribuované do všetkých poštových schránok v Bátovciach a v Jalakšovej (časť Bátoviec) prostredníctvom miestnych dobrovoľníkov (žiacov ZŠ a SŠ)
12.2-10.3	získavanie miestnych partnerov pre projekt	- úloha pre Bátovčanov (Olga, Elena, Igor) - infomateriál – kľúčoví hráči, rozdelenie úloh kto koho osloví
27.2.	divadelné predstavenie s pozvánkou na PS	- hosťujúce divadelné predstavenie William Shakespeare: Oko za oko v Divadle Pôtoň, pri tejto príležitosti sú diváci oboznámení s pripravovaným projektom Umelecká záhrada, o jeho aktivitách a pozvaní na plánovacie stretnutie
28.2.	stretnutie projektového tímu	- detailná obhliadka terénu okolo divadla - rozdelenie úloh členov pracovnej skupiny na plánovacom stretnutí plus určenie úloh pre dobrovoľníkov
1.3. – 10.3.	Propagácia plánovacieho stretnutia, distribúcia pozvánok a programových bulletinov Divadla Pôtoň na marec v obci	- Michal Somoš vytvoril a rozposlal tlačovú správu Plánovacie stretnutie Umeleckej záhrady v Bátovciach - distribúcia pozvánky a programu PS prostredníctvom programového bulletinu Divadla Pôtoň na mesiac marec v náklade 500 ks, do každej poštovej schránky v Bátovciach - oznam o konaní PS je vyhlásený obecným rozhlasom v Bátovciach
3.3.	stretnutie projektového tímu a dobrovoľníkov	- 6 dobrovoľníkov (žiaci ZŠ a SŠ) sa podieľa na chode a produkcii plánovacieho stretnutia (starostlivosť o občerstvenie, prezenčné listiny, detský kútik, fotografovanie, príprava surovín na guláš)
9.3.	stretnutie projektového tímu	- dolaďovanie priprav plánovacieho stretnutia - príprava nákupného zoznamu na PS (kancelárske potreby, suroviny na guláš, materiál na detské dielne, ...) - tlač slepých máp pre jednotlivé pracovné skupinky v náklade 12 ks (formát A1) a pre jednotlivcov v náklade 100 ks (formát A4)
13.3. 14:00 – 19:00	plánovacie stretnutie (PS)	- program PS - stretnutia sa zúčastnilo min. 62 dospelých ľudí a približne 40 detí – nie sú zapísané na prezenčnej listine

14.4.	stretnutie projektového tímu	- stretnutie s architektkou Jankou - z 5 pracovných skupín sú spracované dva finálne architektonické návrhy o budúcej podobe záhrady - rekapitulácia prác z posledného obdobia: vyrovnaný terén na najväčšej ploche záhrady - príprava harmonogramu odborných aj brigádnických prác v záhrade
27.4.	stretnutie projektového tímu s lanármí	- stretnutie s chalanmi lanármí z Bratislavy, ktorí navrhnu a zrealizujú lanový park v záhrade - v programovom bulletine na máj v náklade 500 ks vychádza poďakovanie obyvateľom za účasť na PS, info o pokračovaní projektu a pozvánka na voľby o konečnej podobe záhrady
28.4.	Propagácia dvoch víťazných návrhov záhrady v obci	- výlep dvoch architektonických návrhov na verejné výlepné plochy v Bátovciach: obecná informačná tabuľa, ZŠ, Dom služieb a Divadlo Pôtoň spolu s pozvánkou na verejné voľby
8.5. 9:00 – 20:00	Voľby o konečnej podobe Umeleckej záhrady	- miesto: Divadlo Pôtoň - zúčastnených: 81 voličov - správa o výsledkoch volieb je súčasťou programového bulletinu Divadla Pôtoň na mesiac jún, ktorý je distribuovaný obvyklými kanálmi v náklade 500 ks.
20.5.	Praha, stretnutie s OS Čtyři dny	- Divadlo Pôtoň spolupracuje s občianskym združením Čtyři dny na projekte s názvom Místa činu, ktorý sa zaoberá intervenciami vo verejnom priestore, na stretnutí sme sa dohodli na umeleckej rezidencii 4 výtvarníčok zo zoskupenia strasnedite.cz v Bátovciach - počas rezidencie vytvoria detské ihrisko – umelecký prvok.
5.6.	Verejná brigáda č.1	- čistenie plôch, príprava dreva na palisádu, demontáž starého oplotenia - program a pozvánka brigády
7.6.	Bátovce, stretnutie s Lenkou Klodovou, zástupkyňou zoskupenia strasnedite.cz	- obhliadka terénu, popísanie našich predstáv o umiestnení ihriska
8. – 12. 6.	výkopové práce, čistenie studní	- zadná časť záhrady – odstraňovanie betónových šácht - predná aj zadná časť záhrady – čistenie studní
15.-25. 6.	orba	- predná záhrada aj veľká plocha v zadnej časti sú zorané, pripravené na kultiváciu a následný výsev trávnik
28.6.	kultivácia	- traktor s rotavátorom skultivovali zoranú zeminu v prednej záhrade a na veľkej ploche v zadnej časti. Pôda je pripravená na ručné úpravy a následnú seibu trávy
3.7.	Verejná brigáda č.2	- čistenie plôch, príprava dreva na palisádu, demontáž starého oplotenia - program a pozvánka brigády
8. – 19. 8.	Umelecká rezidencia – Strašné dítě	- tvorba autorskej detskej preliezky „Oko vidí – mozog myslí“ za aktívnej pomoci mladých ľudí
7. - 25.8.	platené výkopové a pomocné práce	- predná záhrada – výkop a úprava terénu pre budúce detské ihrisko
18.8.	chemické odburinenie pôdy	- chemické odburinenie pôdy v prednej záhrade
21.8.	Verejná brigáda č.3	- kultivácia pôdy, výsev trávnik v prednej záhrade – v okolí preliezky „Oko vidí – mozog myslí“, betónovanie múrika pre lavičky - program a pozvánka brigády
25. –	Tvorba	- realizácia 4 lanových prekážok pre mladých ľudí vo veku 8 – 18

29.8.	lanového parku	rokov.
26.- 27.8.	platené výkopové práce	- zadná časť záhrady (budúci lanový park) – výkop zeme a výstavba dreveného oporného múru
5.-7.9.	platené výkopové práce	- zadná časť záhrady – výkop dopadovej plochy pod lanovým parkom
25.9 – 7.10.	platené výkopové práce	- zadná časť záhrady - výkop dopadovej plochy pod lanovým parkom a naváženie štrku na dopadovú plochu
3.10.	Otváranie detskej preliezky a lanového parku	- program pre deti realizovali Roman Mihálka a Marián Andrišek - program a pozvánka
7.10.	Brigáda žiakov ZŠ Bátovce	- výkop chodníka v prednej záhrade
22. - 25.10.	Vymeranie a výkop chodníka	- vymeranie chodníka v prednej záhrade a výkopové práce
25. - 27.10.	Dokončenie výkopu chodníka	- dokončenie výkopu chodníka v prednej záhrade
29.10.	Realizácia chodníka z minerálneho betónu	- finálna fáza dokončenia chodníka v prednej záhradke: vysypanie chodníka zmesou štrku, utlačenie a povrchová úprava
15.11. – 15.12.	Platené stolárske práce	- príprava a spracovanie dreva na lavičku v prednej záhrade
19.12.	Oficiálne otvorenie Umeleckej záhrady	- stručný prehľad aktivít realizovaných v rámci projektu sprevádzaný foto-dokumentáciou spojený s divadelným predstavením Rozprávka zo Zoopotamie - pozvánka a programový bulletin

Ludia v Umeleckej záhrade

Bez ľudí by nebol nápad, bez vôle projekt, bez vzájomnej dôvery, ochoty a spolupráce by nevznikla Umelecká záhrada – miesto pre ľudí. Jednotlivcov i organizácie, ktorí sa zapojili do projektu, možno rozdeliť do nasledovných kategórií:

1/ organizačný štáb projektu Umelecká záhrada tvoria *členovia Divadla Pôtoň*: Michal Somoš, Veronika Mezeiová a *zástupcovia miestnej komunity*: Igor Gašpar (miestny aktivista), Oľga Lešťáková (zástupkyňa riaditeľa ZŠ v Bátovciach) a Elena Maťová (dobrovoľníčka)

2/ organizácie pôsobiace v Bátovciach: Obecný úrad, Dobrovoľný hasičský zbor, Poľovnícke združenie, Poľnohospodárske družstvo, Športový klub Bátovce, ECAV Bátovce, Rím.kat.cirkev, Urbár Bátovce

3/ firmy a podnikatelia pôsobiaci v Bátovciach: Pohostinstvo u Dada, Pohostinstvo u Diliša, Pekáreň Bátovce, Potraviny – Zuzana Klimentová, Rozličný tovar – Katarína Brániková, Stavebniny STAVMAX, Súkromný podnikateľ – Martin Kováč, Súkromný podnikateľ – Ján Kyseľ, KAGRAM

4/ odborní spolupracovníci: Ing. Jana Štekláčová (záhradná architektka), OS Strašné dieťa – Lenka Klodová, Lucie Nepasická a Helena Poláková (výtvarníčky)

5/ dobrovoľníci – jednotlivci a rodiny – obyvatelia Bátoviec

6/ žiaci Základnej školy Bátovce

7/ deti Materskej školy v Bátovciach

Hlavnými ťahúňmi projektu boli členovia organizačného štábu, najmä členovia Divadla Pôtoň, u ktorých skrsla myšlienka realizovať úpravy terénu okolo budovy divadla. Dôležitú úlohu v napĺňaní jednotlivých cieľov zohrali všetci zúčastnení – jednotlivci a inštitúcie, bez ktorých by Umelecká záhrada nemala súčasnú podobu, či ostala len v rovine nápadu, prípadne by sa vôbec nerealizovala. Na začiatku sme teda boli piati, postupne, plánovaním jednotlivých aktivít, sa sieť spolupracovníkov rozširovala a vetvila. Prostredníctvom ankety, jednej z úvodných aktivít, sme nadviazali kontakt s materskou a základnou školou, čím sa nám otvorili možnosti spolupráce nielen so žiakmi (dobrovoľníci na brigádach, pomoc s roznosom ankiet a letákov), ale aj s ich rodičmi (účastníci brigád) a s vedením školy (zapožičanie náradia na brigády, propagácia projektu medzi žiakmi). Dôležitú úlohu tzv. prostredníka tu plnila členka nášho organizačného tímu, ktorá je zástupkyňou riaditeľa na miestnej ZŠ, a práve aj z tohto dôvodu možno spoluprácu so základnou školou hodnotiť ako najplodnejšiu, ovocie prinášajúcu, s presahom aktivít do ďalších projektov divadla. Plánovacie stretnutie, ako jedna z hlavných činností prípravnej fázy, rozšírilo sieť spolupracovníkov o miestne formálne i neformálne inštitúcie či súkromné firmy (tzv. kľúčoví hráči), ktoré sa pričínili napríklad o zabezpečenie občerstvenia (napr. mäso na guláš poskytlo miestne poľovnícke združenie, chlieb Bátovská pekáreň, koláče miestne dobrovoľníčky) a materiálu rôzneho druhu potrebného k podujatiu (kotel na guláš poskytol obecný úrad, ceny do súťaže detských kresieb – p. Brániková majiteľka obchodu so zmiešaným tovarom, a pod.). Oslovení kľúčoví hráči, ktorí sa zúčastnili plánovacieho stretnutia, boli vyzvaní k ďalšej spolupráci a pomerne

Plánovacie stretnutie

vysoká účasť miestneho obyvateľstva na ňom (cca 100 obyvateľov) pripísala projektu vážnosť a vzbudila záujem o jeho ďalšie pokračovanie. V realizačnej fáze – pri uskutočňovaní konkrétnych úprav podľa víťazného architektonického návrhu – pokračovala spolupráca predovšetkým s obecným úradom, poľnohospodárskym družstvom, dobrovoľným hasičským zborom a ďalšími organizáciami, ktoré nám pomohli s poskytnutím jednak služieb spojených s úpravami terénu (orba, kultivácia, vyťahovanie studne, ..) a jednak zariadení či materiálov na úpravy (ťažká technika, drevo, a pod.).

Samostatnú kategóriu pomocnej sily predstavovali dobrovoľníci, ktorí účasťou na projekte prejavili záujem o budúcnosť upravovaného priestoru. Boli to najmä príbuzní a priatelia členov organizačného štábu, (ktorý mal hádam najväčší vplyv na propagáciu projektu a šírenie jeho hlavnej myšlienky), žiaci základnej školy a ich kamaráti. Formovou dobrovoľníckej práce sa vykonalo najviac práce na verejných brigádach: čistenie plôch, príprava dreva na palisádu, demontáž starého oplotenia; rýľovanie, odstraňovanie koreňov a predpríprava na výsev trávnik v prednej záhrade; betónovanie múrika pre lavičky; propagácia brigády v obci: roznos letákov do poštových schránok každého domu a bytu; príprava občerstvenia na plánovacom stretnutí a na brigádach. Účasť na brigádach bola podmienená termínom a náplňou prác. Keďže väčšina z nich prebehla v lete, kedy mnohí obyvatelia dovolenkovali, resp. dobré počasie využili na prácu vo

vlastných záhradách, počet účastníkov bilancoval od šiestich až po tridsiatich dobrovoľníkov. Pri počítačových prácach, kedy sa čistil terén, bol pomer žien a mužov na brigádach približne rovnaký, zatiaľ čo pri posledných brigádach (kopanie chodníka, spevňovanie terénu pod lanovým parkom, apod.) dominovali chlapi a chlapi. Na realizácii projektu sa spolu podieľalo približne 50 dobrovoľníkov z radov mládeže aj dospelých a dohromady bolo odpracovaných približne 1440 hodín dobrovoľníckej práce.

Špecifickú formu spolupráce sme rozvinuli s výtvarníkmi z českého združenia strasnedite.cz, ktoré počas dvojtýždňovej umeleckej rezidencie v rámci ďalšieho projektu Divadla Pôtoň - Miesta činu, vytvorili v záhrade originálny detský hrací prvok – výtvarný objekt, ktorý sme certifikovali ako detské ihrisko.

Hlavný nedostatok pomocnej sily sme pociťovali pri preklenutí z plánovacej do realizačnej etapy projektu. Chýbala nám vykonávacia stratégia projektu - zodpovedná osoba, ktorá by dohliadala na plnenie odborných terénnych prác, ktoré nám ako laikom robili starosti. Hoci sa nám podarilo osloviť človeka z miestnej komunity, ktorý mal dohliadať na chod jednotlivých prác, spolupráca sa po krátkom čase skončila. Príčinou bola pravdepodobne slabá identifikácia sa s myšlienkou projektu, nesamostatnosť vykonávať jednotlivé úlohy bez predchádzajúcej konzultácie s členmi organizačnej skupiny a tiež slabá finančná motivácia. V dôsledku toho väčšina aktivít súvisiacich s realizáciou odborných úprav, vrátane komunikácie s partnerom, vyjednávanie podmienok až po vykonanie konkrétnej činnosti ležala na pleciach Michala Somoša, čo nakoniec vzbudzovalo dojem, že projekt je viac súkromnou iniciatívou Divadla Pôtoň ako záležitosťou celej komunity.

Spolupráca s architektom, médiami, samosprávou

Spoluprácu s architektkou sme nadviazali približne rok pred spustením projektu Umelecká záhrada. V tom čase sme prvýkrát uvažovali nad úpravami zelene na priestranstve v okolí Divadla Pôtoň a poprosili sme ju o vypracovanie záhradno-architektonickej štúdie daného priestoru. Priority súvisiace s našim vstupom do nového prostredia a väzba činnosti predovšetkým na budovu odložili realizáciu pripraveného návrhu do neurčita. Projekt Umelecká záhrada bol vhodnou príležitosťou na obnovenie načatej spolupráce. Janka ako čerstvá absolventka záhradnej architektúry vnímala Umeleckú záhradu ako výzvu pre profesnú realizáciu, a ponuku bez váhania prijala. Intenzívna komunikácia prebiehala počas prípravnej fázy projektu, predovšetkým po plánovacom stretnutí kedy zo šiestich nakreslených plánov pripravila dva konečné architektonické návrhy. Zdalo sa nám, že ich príprava trvá dlhšie ako sme predpokladali, čo bolo podmienené pravdepodobne tým, že nám chýbal pravidelný osobný kontakt (keďže Janka žije mimo bátovskej komunity) a väčšia časť komunikácie prebiehala cez telefón, resp. internet. V menšej intenzite pokračovala úspešná spolupráca aj v realizačnej fáze - najmä v podobe odborných konzultácií vhodného výberu zelene a osiva. Hoci bola Janka skôr v pozícii človeka z vonku, ktorý plní zadané úlohy, vzájomnú spoluprácu hodnotíme pozitívne.

Spolupráca s médiami prebiehala na regionálnej a miestnej úrovni. V prvom prípade išlo o vydanie tlačovej správy popisujúcej zámery projektu v marci 2010 - pred plánovacím stretnutím prostredníctvom printových novín (My, Pohronie) a internetových serverov (www.infolev.sk, nitra.sme.sk, www.obce.info, www.pohronie.sk,...). Na miestnej úrovni prebiehala intenzívna propagácia prostredníctvom rôznych infomateriálov – letákov pozývajúcich obyvateľov obce na jednotlivé aktivity (plánovacie stretnutie, voľby, brigády, otvorenie,...), či programových bulletinov Divadla Pôtoň, kde bol samostatný priestor venovaný novinkám z Umeleckej záhrady. Zvláštny dôraz sme kládli na propagáciu cez osobné väzby a kontakty v komunite. Informácie o jednotlivých aktivitách projektu tiež odznali na rôznych podujatiach organizovaných Divadlom Pôtoň či obcou a boli šírené aj obecným rozhlasom.

Spolupráca s obecnou samosprávou, ktorú sme ako divadlo rozbehli od prvých dní nášho presídlenia do Bátoviec, nabrala počas projektu Umelecká záhrada nový rozmer a intenzitu. Spočívala najmä vo výpomoci zapožičaním rôzneho druhu materiálu (záhradné náradie) a služieb (napr. zapožičanie auta na vývoz odpadu) a tiež pomocnej sily z radov aktívnych pracovníkov. Podporu projektu vyjadrili aj niektorí poslanci obecného zastupiteľstva, ktorí priložili ruku k dielu najmä svojou účasťou na verejných brigádach, či zapožičaním záhradnej techniky.

Rámcový rozpočet

Rozpočtové položky projektu	Výdavky projektu spolu		
	Ekopolis	Iné zdroje	Spolu
Položka A (Kancelársky materiál)	264,07	188,08	452,15
Položka B (Občerstvenie)	328,34	39,88	368,22
Položka C (Nákup materiálu, náradia, služieb,..)	3459,02	5319,72	8778,74
Položka D (Cestovné náklady, doprava materiálu)	308,17	299,68	607,85
Položka E (Komunikačné náklady)	243,23	569,53	812,76
Položka F (Honorár architekta)	400	0	400
Položka G (Honorár lektora ateliéru záhradného dizajnu)	0	1650	1650
Iné	0	0	0
SPOLU	5002,83	8066,89	13069,72

3. Hodnotiaca časť: dopady, zisky, poučenia

Dosiahnuté výsledky

Pred realizáciou projektu sme stanovili ciele, naplnenie ktorých považujeme za ideálny fyzický a mentálny stav predmetného verejného miesta a jeho vnímania lokálnym spoločenstvom. Umelecká záhrada ako nástroj na naplnenie týchto cieľov je dlhodobým projektom, ktorý v roku 2010 prebehol svojou prvou etapou, aj preto konštatujeme čiastočné naplnenie stanovených cieľov.

Vychádzajúc z plánov úprav zakreslených v architektonickej štúdii, v rámci prvej etapy projektu, sa nám podarilo uskutočniť základné úpravy terénu na celej ploche areálu a vytvoriť dve ucelené oddychovo-zábavné zóny určené predovšetkým deťom a mládeži. Vznikol priestor pre vychádzky pre materskú školu, mamičky s deťmi aj deti samotné – detská preliezka „Oko vidí, mozog myslí“ a priestor pre trávenie voľného času mladých ľudí – lanový park – ktorý zároveň rozvíja ich motoriku a fyzickú zdatnosť.

Oko vidí – mozog myslí

Celkové kvantitatívne (materiálne) výsledky zahŕňajú nasledovné zrealizované úpravy:

Celý areál: úprava cca 3 000 m² pôdy (orba a kultivácia rotavátorom, vyčistenie od stavebného odpadu, koreňov, chemické odburinenie pôdy); realizácia ozdravného rezu na zeleni (28 stromov)

Predná záhrada: vybudovanie detskej preliezky „Oko vidí, mozog myslí“; zasiatie cca 390 m² trávnik (predná záhrada); vymurovanie múrika (dĺžka 29 m) pre budúcu lavičku, vybudovanie mlatového chodníka (dĺžka 29 m); osadenie informačných tabúľ (pravidlá využívania ihriska)

Zadná záhrada: vybudovanie oporného múra pod lanovým parkom; osadenie štyroch lanových prekážok; osadenie informačných tabúľ.

Z hľadiska dosiahnutých výsledkov v mysliach ľudí projekt zvýšil záujem obyvateľov o priestory bývalého kultúrneho domu, ktoré Divadlo Pôtoň využíva od roku 2008. Na rozdiel od predchádzajúceho obdobia sa v tomto roku začali v budove a jej okolí pripravovať a realizovať viditeľné zmeny, ktoré zaregistrovali obyvatelia oveľa viac, ako dovtedajší kultúrny program v priestoroch divadla. Projekt upozornil mladých ľudí na existenciu a potenciál priestoru, zapojili sa do plánovania jeho zmien a tiež do ich realizácie. Zmeny postojov, objavenie ďalších rozmerov verejného priestoru a dopad na sociálny a kultúrny život sú dlhodobé procesy, ktorých začiatky, aj keď len ojedinelé, sa dajú pozorovať už teraz. Ich mohutnejší priebeh očakávame v nasledujúcom období – v užitočnej fáze projektu (v upravených priestoroch záhrady).

Čo fungovalo

Jednotlivými aktivitami v rámci projektu Umelecká záhrada sa nám – Divadlu Pôtoň – darí integrovať do lokálneho spoločenstva Bátoviec. Za veľké pozitívum považujeme rozvinutie spolupráce s lokálnymi organizáciami a inštitúciami, predovšetkým so základnou školou, obecným úradom, Dobrovoľným hasičským zborom a Poľnohospodárskym družstvom, ktorá má presah aj do ďalších či už aktuálnych alebo plánovaných aktivít divadla. Vďaka metodologickej podpore programu PrieStory sa nám podarilo zapojiť do spolupráce pri riadení projektu miestnych jednotlivcov a aktivizovať miestnych obyvateľov (účasť na plánovacom stretnutí, na brigádach). Pri organizovaní brigád zapracovali priame väzby niektorých členov projektového tímu – aktívnych Bátovčanov, ktorí v Bátovciach fungujú ako aktívatori športového a kultúrneho života a dokázali zmobilizovať ostatných. Medzi ďalšie pozitíva možno zaradiť aj organizačné, priestorové a administratívne zabezpečenie projektu zo strany Divadla Pôtoň. Nemuseli sme sa borieť s problémami s prenájmom priestorov napr. pre plánovacie stretnutie či voľby. Budova kultúrneho domu slúžila ako zázemie či základňa pre jednotlivé aktivity projektu. Pozitívne na projekt vplývalo aj jeho prepojenie s iným projektom Divadla Pôtoň – Miesta činu. Masová propagácia projektu a jeho jednotlivých aktivít, nadviazanie spolupráce s jednotlivcami a miestnymi organizáciami, zapájanie obyvateľov do jednotlivých aktivít a ich prepájanie s umeleckými aktivitami divadla výrazne prispelo k zviditeľneniu Divadla Pôtoň v rámci miestneho spoločenstva.

Čo nefungovalo

Za hlavný nedostatok pri realizácii považujeme nedostatočnú kontinuálnu prácu s mladými ľuďmi vo všetkých fázach projektu, ktorej výsledkom by bolo ich aktívne spoluvytváranie aktivít v Umeleckej záhrade. Aj keď sa podarilo mladých ľudí zapojiť do vytvárania fyzického priestoru, menej úspešní sme boli pri ich vnímaní tohto priestoru ako príležitosti pre napĺňanie vlastných kultúrnych a sociálnych potrieb. To súvisí najmä s dvoma skutočnosťami: (1) meškanie realizačných prác a následné neukončenie všetkých úprav priestoru podľa plánovaného harmonogramu – projekt sa neuzavrel v naplánovanom oblúku od spoločného plánovania po realizáciu kultúrnych či spoločenských aktivít v novovytvorenom priestore, (2) mladí ľudia v Bátovciach nemajú skúsenosti s aktívnou participáciou na verejnom živote, málo si uvedomujú ponúkané príležitosti – to znamená, že je potrebné s nimi aktívnejšie pracovať, podporovať a pomáhať im formulovať svoje potreby a požiadavky, nájsť vhodné spôsoby ako v nich podnieť záujem o tvorivú činnosť. Tieto skúsenosti využijeme v budúcom roku, kedy bude projekt pokračovať a prostredníctvom komunitnej práce s mladými ľuďmi sa pokúsime rozvinúť ich aktivitu vo verejnom priestore, podporovať jeho sociálny a kultúrny potenciál v lokálnom spoločenstve.

Negatívnym faktorom vplývajúcim na projekt bolo, že bol niektorými členmi realizačného tímu vnímaný ako „súkromná“ iniciatíva Divadla Pôtoň, teda že to nie je dostatočne záležitosť celej skupiny. Členovia tímu mimo Divadla Pôtoň sa tak často stavali do pozície konzultantov a vykonávateľov povielov, vyhýbali sa plánovaniu, rozhodovaniu a všeobecnej starostlivosti o projekt – dôsledkom čoho boli niektoré činnosti zanedbané alebo sa im nevenovala dostatočná pozornosť.

Čo bolo treba zmeniť

Veľká rozloha upravovaného priestoru a zdržanie kvôli nepriaznivému počasiu vyústili do rozhodnutia, že sa pri realizácii budeme venovať vybraným zónam umeleckej záhrady a ich dokončeniu. Teda, že sa nepustíme do úpravy celého areálu, s čím súviselo aj to, že sa nám nepodarilo zrealizovať všetky naplánované zmeny a aktivity. Pracovné aj finančné sily sme sústredili na ukončenie dvoch zón – prednej záhrady s detským ihriskom a lanového parku v zadnej časti záhrady. V úpravách ostatných zón plánujeme pokračovať v roku 2011 a zameriame sa na dokončenie úprav zadnej časti plochy záhrady, ktoré budú zahŕňať ďalšie úpravy terénu (kultivácia pôdy, výsev trávnik, výsadba živých plotov), prípravu podkladu pre spevnenú plochu – 24 m², výrobu ohniska a okolitých lavičiek, osadenie košov (6 ks), osadenie lavičiek, „šachového stolíka“ a zostavy stôl + lavice. V letných mesiacoch plánujeme zrealizovať workshop záhradného dizajnu, počas ktorého prebehne výroba altánku a originálnych informačných a orientačných tabúľ. Zameriame sa tiež na prípravu priestoru Záhradnej galérie. V užitočnej fáze plánujeme v záhrade zrealizovať aktivity kultúrneho a spoločenského charakteru, ktoré nielen priestorovo, ale aj mentálne prepoja činnosť Divadla Pôtoň a otvoreného verejného priestoru umeleckej záhrady.

„Záverečné posolstvo“

Podpora z programu PrieStory nám poskytla návod ako efektívne zapojiť miestnych obyvateľov do plánovania a realizácie úprav verejného priestoru, ktorý je určený na užívanie širokej verejnosti. Zároveň nám pomohla aktivizovať členov organizačného tímu najmä pri rozvíjaní spolupráce s miestnymi jednotlivcami a inštitúciami a tým zvýšiť povedomie o činnosti Divadla Pôtoň a integrovať ho do obecného spoločenstva ako významnú súčasť spoločensko-kultúrneho života v Bátovciach. Je zatiaľ otáznne, či a do akej miery sa nám podarilo aktivizovať miestne obyvateľstvo v prospech podobných aktivít. Aby bola intervencia vo verejnom priestore úspešná, iniciatíva pri podobných projektoch by mala vychádzať zdola – z radov miestnych obyvateľov, ktorí sú stotožnení s myšlienkou projektu a veria jej naplneniu. V našom prípade vyšla iniciatíva k projektu zo strany divadla, ostatní traja členovia boli dodatočne oslovení k spolupráci na

projekte. Počas celého trvania projektu ho nevnímali ako svoj vlastný, ani svoju pozíciu v tíme ako rovnocennú s členmi divadla. Keby sme projekt mohli realizovať ešte raz, pravdepodobne by sme si dopriali viac času na prípravu a projektovali by sme ho na dva-tri roky. Ešte predtým, než by sa začali zháňať peniaze a písať grantové žiadosti, bol by vytvorený silný tím, ktorý si projekt spoločne vymyslel a považoval by ho za svoj vlastný. Tiež by sme na stretnutie grantistov poslali členov tímu z radov miestnych obyvateľov.

Prílohy

- 1, Anketový lístok
- 2, Správa o výsledkoch ankety
- 3, Infomateriál pre kľúčových hráčov
- 4, Pozvánka na plánovacie stretnutie
- 5, Tlačová správa k plánovaciemu stretnutiu
- 6, Mediálne výstupy – uverejnenie TS k plánovaciemu stretnutiu – 2 x
- 7, Článok v Týždeň na Pohroní – zmienka o Divadle Pôtoň a Umeleckej záhrade
- 8, Pozvánky na brigády – jún, júl, august
- 9, Programové bulletin Divadla Pôtoň s informáciami o priebehu projektu, pozvánkami na aktivity (brigády)
- 10, Pozvánka na slávnostné otvorenie Umeleckej záhrady
- 11, Plagátik propagujúci Rozprávku zo Zoopotamie a slávnostné otvorenie
- 12, Výber z výtvarných prác na tému „Ako si predstavujem Umeleckú záhradu“
- 13, Dva alternatívne návrhy architektky na úpravu záhrady – realizuje sa návrh číslo 1
- 14, Fotografie z priebehu projektu
- 15, Situačný plánik lanového parku